

หัวข้อเรื่อง

1.7 เหล็ก

- 1.7.1 ประเภทของเหล็ก
- 1.7.2 ขนาดของเหล็ก
- 1.7.3 คุณสมบัติของเหล็ก
- 1.7.4 การเก็บรักษาเหล็ก
- 1.7.5 การนำเหล็กไปใช้

สาระสำคัญ

เหล็กเป็นโลหะที่นำมาใช้ในงานอุตสาหกรรมด้านต่างๆ มีหลายชนิดซึ่งแต่ละชนิดมีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ต้องมีการดูแล เก็บรักษาอย่างถูกวิธีเพื่อเพิ่มอายุการใช้งาน และการนำไปใช้ให้ตรงกับคุณสมบัติและลักษณะของงานแต่ละประเภท งานที่ได้จะมีคุณภาพที่ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. จำแนกประเภทของเหล็กได้
2. บอกขนาดของเหล็กได้
3. อธิบายคุณสมบัติของเหล็กได้
4. บอกวิธีการเก็บรักษาเหล็กได้
5. เลือกเหล็กไปใช้ตามคุณสมบัติได้

หน่วยที่ 1 วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง

1.7 เหล็ก

เหล็กเป็นธาตุสามัญอย่างหนึ่งในธรรมชาติ ที่มีบนโลกมากเป็นอันดับที่สาม รองจาก ออกซิเจนและซิลิกอน โดยปกติเหล็กจะเกิดในธรรมชาติในรูปของแร่เฮมาไทท์ และแมกนีไทท์ โดยมีแหล่งแร่ที่สำคัญอยู่ที่ประเทศออสเตรเลีย อินเดีย บราซิล มนุษย์นำแร่เหล็กไปผ่าน กระบวนการผลิต เพื่อนำมาใช้ในงานอุตสาหกรรม การก่อสร้างทุกประเภท

1.7.1 ประเภทของเหล็ก

เหล็กที่ผ่านกระบวนการผลิต เพื่อนำมาใช้ในงานก่อสร้าง และงานอุตสาหกรรม แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

1.7.1.1 เหล็กพิก ได้มาจากการถลุงแร่เหล็กโดยเตาพ่นลมเพื่อให้ได้เหล็กดิบหรือเหล็กพิก ซึ่งมีส่วนประกอบของเหล็กประมาณ 95% คาร์บอน 3-4% ซิลิกอน 1% และธาตุอื่น ๆ ต้องนำมาทำให้บริสุทธิ์ขึ้นและเติมสารอัลลอยเพื่อปรับปรุงคุณสมบัติ เหล็กพิกเป็นต้นกำเนิดของวัสดุผลิตภัณฑ์เหล็กที่ใช้ในงานอุตสาหกรรม เช่น เหล็กเหนียว เหล็กหล่อ และเหล็กกล้า

1.7.1.2 เหล็กเหนียวหรือเหล็กอ่อน เป็นเหล็กที่มีค่าความแข็งต่ำ มีกำลังวัสดุต่ำกว่าเหล็กชนิดอื่น ๆ มีส่วนผสมของธาตุคาร์บอนต่ำ เหล็กเหนียวที่ดีจะมีธาตุคาร์บอนประมาณ 0.15% และมีตะกั่วอย่างละเอียดปนอยู่ประมาณ 1.3% กระจายอยู่ทั่วชิ้นโลหะ เหล็กเหนียวจะมีเนื้อหยาบและถ้านำไปทดลองเกี่ยวกับแรงดึง จะแตกเป็นรอยสีดำ หรือสีคล้ำ

1.7.1.3 เหล็กหล่อ เป็นเหล็กที่มีธาตุคาร์บอนผสมอยู่มาก ขึ้นรูปได้ด้วยวิธีหลอมละลาย และเทลงในแบบหล่อที่ทำด้วยทรายหรือวัสดุทนความร้อน จึงได้ชื่อตามกรรมวิธีการขึ้นรูปว่า เหล็กหล่อ หลังจากหล่อรูปร่างได้ใกล้เคียงกับขนาดที่ต้องการแล้ว จึงนำมาทำการกลึง ไส ตัด และเจาะ

1.7.1.4 เหล็กกล้า คือ โลหะผสมประกอบด้วยธาตุหลักๆ คือ เหล็ก คาร์บอน แมงกานีส ซิลิกอน และธาตุอื่นๆ อีกเล็กน้อย เหล็กกล้าเป็นวัสดุโลหะที่ไม่ได้มีอยู่ตามธรรมชาติ ผลิตขึ้นเพื่อปรับปรุงคุณภาพเหล็ก ให้มีคุณสมบัติโดยรวมดียิ่งขึ้น เช่น แปรเปลี่ยนรูปได้ตามที่ ต้องการ แข็งแรง ยืดหยุ่น ทนทานต่อแรงกระแทกหรือสภาวะทางธรรมชาติ สามารถรับน้ำหนัก

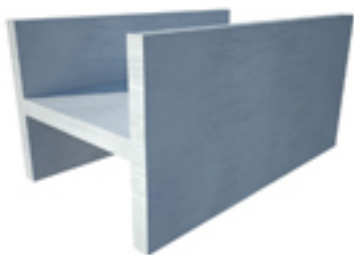
ได้มาก ไม่ฉีกขาดหรือแตกหักง่าย เป็นต้น เหมาะสมในการใช้งานในด้านต่างๆ ในชีวิตประจำวันของมนุษย์

(1) เหล็กกล้าผสมต่ำ มีธาตุอื่นผสมอยู่ไม่เกิน 10% ธาตุที่ผสมในเหล็กกล้าผสมต่ำ เช่น คาร์บอน ฟอสฟอรัส โมลิบดีนัม แมงกานีส ซิลิกอน ทองแดง โครเมียม และนิกเกิล โดยที่ ฟอสฟอรัส แมงกานีส โครเมียมและนิกเกิลผสมเข้าไปเพื่อเพิ่มความแข็งแรงและทองแดงผสมเพื่อเพิ่มความต้านทานต่อการกัดกร่อน เหล็กกล้าผสมต่ำสามารถนำมาขึ้นรูปเย็น เชื่อม กัด ไส และกัดได้ง่าย ปกติจะผลิตออกมาในรูปของเหล็กแผ่น เหล็กเส้น เหล็กโครงสร้าง รูปร่างต่าง ๆ เช่น I-beam เหล็กรูปพรรณ เหล็กรางน้ำ เหล็กฉาก เป็นต้น

(2) เหล็กกล้าผสมสูง มีธาตุอื่นๆ ผสมอยู่เกิน 10% เป็นเหล็กกล้าพิเศษที่ผลิตขึ้นมาโดยวัตถุประสงค์เพื่อนำไปทำเป็นเครื่องมือตัด ในการตัดเฉือนขึ้นรูปวัสดุอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นวัสดุประเภทโลหะหรือโลหะเป็นเหล็กกล้าที่มีราคาแพง ผลิตจากเตาไฟฟ้า สามารถนำมาทำการชุบแข็งได้ ค่าความแข็งที่ได้จากการชุบขึ้นอยู่กัปริมาณส่วนผสมภายในเหล็ก เหล็กกล้าชนิดนี้มีคุณสมบัติคือ ทนต่อการสึกหรอ ทนต่อความร้อนและมีความแข็งแรงสูง

1.7.2 ขนาดของเหล็ก

เหล็กโครงสร้างรูปพรรณ ที่นำมาใช้ในการก่อสร้างเป็นเหล็กกล้าผสมต่ำที่ผลิตขึ้นจากส่วนผสมของแร่เหล็กกับคาร์บอนเป็นส่วนใหญ่ มีรูปร่าง หน้าตัดต่างๆ เช่น H-beam, I-beam ใช้ทำเป็นโครงสร้างอาคารและสิ่งก่อสร้าง เสา คาน คอสะพาน เป็นต้น

H-beam

I-beam

รูปที่ 1.69 เหล็กโครงสร้างรูปแบบต่างๆ

ที่มา: www.buildmetal.co.th

ตารางที่ 1.19 รูปร่างและขนาดเหล็ก H-beam

ขนาด(มม.) H×B		ความหนาของแต่ละด้าน(มม.)		น้ำหนัก(กก.)			
		t1	t2	1 เมตร	2 เมตร	9 เมตร	12 เมตร
100×100	6.0	8.0	17.20	103.20	154.80	206.40	
125×125	6.5	9.0	23.80	142.80	214.20	285.60	
150×150	7.0	10.0	31.50	189.00	283.50	378.0	
175×175	7.5	11.0	40.20	241.20	316.80	482.40	
200×200	8.0	12.0	49.90	299.40	449.10	598.80	
250×250	9.0	14.0	72.40	434.40	651.60	868.80	
300×300	10.	15.0	94.00	564.00	846.00	1128.00	
350×350	12.0	19.0	137.00	822.00	1233.00	1644.00	
400×400	13.0	21.0	172.00	1032.00	1548.00	2064.00	

ที่มา (www.buildmetal.co.th)

ตารางที่ 1.20 รูปร่างและขนาดเหล็ก I-beam

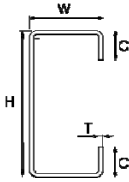
ขนาด(มม.) H×B		ความหนาของแต่ละด้าน (มม.)		น้ำหนัก(กก.)			
		t1	t2	1 เมตร	2 เมตร	9 เมตร	12 เมตร
150×75	5.5	9.5	17.10	102.60	153.90	205.20	
200×100	7.0	10.0	26.00	156.00	234.00	312.00	
200×150	9.0	16.0	50.40	302.40	453.60	604.80	

ตารางที่ 1.20 (ต่อ) รูปร่างและขนาดเหล็ก I-beam

ขนาด(มม.) H×B		ความหนาของแต่ละด้าน (มม.)		น้ำหนัก(กก.)			
		t1	t2	1 เมตร	2 เมตร	9 เมตร	12 เมตร
250×125	7.5	12.5	38.30	229.80	344.70	459.60	
	10.0	19.0	55.50	333.00	499.50	666.00	
300×150	8.0	13.0	48.30	289.80	434.70	579.60	
	10.0	18.5	65.50	393.00	589.50	786.00	
350×150	9.0	15.0	58.50	351.00	526.50	702.00	
	12.0	24.0	87.20	523.20	784.80	1046.40	
400×150	10.0	18.0	72.00	432.00	648.00	864.00	
	12.5	25.0	95.80	574.80	862.20	1149.60	
450×175	11.0	20.0	91.70	550.20	825.30	1100.40	
	13.0	26.0	115.00	690.00	1035.00	1380.00	
600×190	13.0	25.0	133.00	798.00	1197.00	1596.00	
	16.0	35.0	176.00	1056.00	1584.00	2112.00	

ที่มา (www.buildmetal.co.th)

ตารางที่ 1.21 รูปร่างและขนาดเหล็กรูปตัวซี

เหล็กรูปพรรณตัวซี		 	
ขนาด(มม.) H×W×C (มม.)	ความหนา	น้ำหนัก(กก.)	
	T(มม.)	กก./ม.	กก./6 ม.
60×30×10	2.3	2.25	13.50
75×45×15	2.3	3.25	19.50
100×50×20	2.3	4.06	24.36
	3.2	5.50	32.70
	4.0	6.71	40.26
120×60×20	3.2	6.51	38.70
125×50×20	3.2	6.13	36.40
150×50×20	3.2	6.76	40.20
150×65×20	3.2	7.51	44.70
150×75×20	3.2	8.01	47.80
	4.0	9.85	58.20
	4.5	11.00	64.77
150×75×25	3.2	8.27	49.62
	4.0	10.20	61.20
	4.5	11.30	67.80
200×75×20	3.2	9.27	55.62
	4.0	11.40	68.40
200×75×25	3.2	9.52	57.12
	4.5	13.10	74.00
250×75×25	4.5	14.90	87.00

ที่มา (www.buildmetal.co.th)

ตารางที่ 1.22 รูปร่างและขนาดเหล็กทรงน้ำ

เหล็กทรงน้ำ				
ขนาด H× B (มม.)	ความหนาของแต่ละด้าน(มม.)		น้ำหนัก(กก.)	
	t1	t2	1 เมตร	6 เมตร
50×25	5	6	3.8	23
75×40	5	7	6.9	41
100×50	5	7.5	9.4	56
125×65	6	8	13.4	80
150×75	6.5	10	18.6	112
150×75	9	12.5	24.0	144
180×75	7	10.5	21.4	128
200×80	7.5	11	24.6	148
200×90	8	13.5	30.3	182
250×90	9	13	34.6	208
300×90	9	13	38.1	229
380×100	10.5	16	54.4	327

ที่มา (www.buildmetal.co.th)

ตารางที่ 1.23 รูปร่างและขนาดเหล็กฉาก

เหล็กฉาก 			
ขนาด H× B (มม.)	ความหนา t (มม.)	น้ำหนัก(กก.)	
		กก./ม.	กก./6 ม.
25×25	3	1.12	6.72
30×30	3	1.36	8.16
40×40	3	1.83	10.98
50×50	4	3.06	18.36
65×65	5	5.00	30.00
75×75	6	6.85	41.10
90×90	7	9.59	57.54
100×100	7	10.70	64.20
120×120	8	14.70	88.20
130×130	9	17.90	107.40
150×150	12	27.30	163.80
175×175	12	31.80	190.80
20×200	15	45.30	271.80
250×250	25	93.70	562.20

ที่มา (www.buildmetal.co.th)

ตารางที่ 1.24 รูปร่างและขนาดเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต

ขนาด (๑ มม.)		น้ำหนัก(กก.)		
		1 เมตร	10 เมตร	12 เมตร
เหล็กเส้นกลม(round bar) SR - 24 	6	0.222	2.220	2.660
	9	0.499	4.990	5.990
	12	0.888	8.880	10.660
	15	1.387	13.870	16.640
	19	2.226	22.260	26.710
	25	3.853	38.530	46.240
เหล็กข้ออ้อย(deformed bar) SD - 30 	10	0.617	6.170	7.400
	12	0.888	8.880	10.660
	16	1.578	15.780	18.940
	20	2.466	24.660	29.590
	25	3.853	38.530	46.240
	28	4.834	48.340	58.010
	32	6.313	63.130	75.760
เหล็กข้ออ้อย(deformed bar) SD - 40 	10	0.617	6.170	7.400
	12	0.888	8.880	10.660
	16	1.578	15.780	18.940
	20	2.466	24.660	29.590
	25	3.853	38.530	46.240
	28	4.834	48.340	58.010
	32	6.313	63.130	75.760

ที่มา (www.buildmetal.co.th)

เหล็กเส้นเสริมคอนกรีตที่ใช้กันอยู่ทั่วไปเป็นเหล็กผสม ที่ผลิตออกจำหน่ายคือ เหล็กเส้นกลมผิวเรียบ และเหล็กข้ออ้อย ซึ่งเหล็กชนิดนี้จะมีปุ่มสันที่ผิวเหล็กเป็นระยะๆ ทำให้ผิวเหล็กเส้นจับตัวกับคอนกรีตได้ดีกว่าเหล็กเส้นกลมผิวเรียบ

ตารางที่ 1.25 รูปร่างและขนาดตะแกรงเหล็กเสริมคอนกรีต

ชนิด	กว้าง(ม.)	ยาว(ม.)	ขนาดลวด(๑ มม.)
	ไม่เกิน 3.5	ไม่เกิน 12.00	4 - 12
	ไม่เกิน 3.5	ไม่เกิน 50.00	3 - 6

ที่มา (www.buildmetal.co.th)

ตารางที่ 1.26 รูปร่างและขนาดลวดผูกเหล็ก

ชนิด	ขนาดลวด(๑ มม.)	น้ำหนัก
	SWRM6K หรือ SWRM6R เหล็กเบอร์ 18 1.24	4 ก.ก./ ขด

ที่มา (www.buildmetal.co.th)

ลวดผูกเหล็กเป็นเหล็กใช้สำหรับผูกเหล็กที่เสริมในโครงสร้างคอนกรีตเข้าด้วยกัน โดยเรียกว่า เหล็กเบอร์ 18 มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1.24 มิลลิเมตร

1.7.3 คุณสมบัติของเหล็ก

1.7.3.1 คุณสมบัติเหล็กพิก มีส่วนประกอบของเหล็กประมาณ 95% คาร์บอน 3-4% ซิลิกอน 1% และธาตุอื่นๆ เหล็กพิกไม่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับนำมาผลิตชิ้นส่วนทางวิศวกรรม ต้องนำเหล็กมาปรับปรุงคุณสมบัติของเหล็กในเตาก่อน

1.7.3.2 คุณสมบัติเหล็กเหนียวหรือเหล็กอ่อน คือรับแรงดึงได้ดีจุดหลอมเหลวสูง ผิวละเอียด ดัดสปริงหรือโค้งงอได้ เมื่อเผาให้ร้อนจะอ่อนตัวผงเหล็กจะแหลม ตะไบยากการรวมตัวของคาร์บอนจะแทรกอยู่ในเนื้อเหล็ก ทนได้ดีต่อการเป็นสนิม เชื่อมได้ง่าย ดัดงอได้ง่าย สามารถยึดเกาะกับวัสดุที่เคลือบได้ดี

1.7.3.3 คุณสมบัติเหล็กหล่อ มีลักษณะคล้ายกับเหล็กกล้าซึ่งได้จากการปรับปรุงคุณภาพของเหล็กพิก โดยการลดคาร์บอนในเนื้อเหล็กลงมีคาร์บอนผสมอยู่ประมาณ 2 – 4%

1.7.3.4 คุณสมบัติเหล็กกล้า มีลักษณะโดยทั่วไปคล้ายกับเหล็กเหนียว มีส่วนผสมของคาร์บอนในเนื้อเหล็กตั้งแต่ 0.15 – 1.7 เปอร์เซ็นต์ คาร์บอนในเนื้อเหล็กกล้าทั้งหมด จะแยกตัวเป็นกราฟไฟต์จะไม่ปรากฏคาร์บอนในรูปของสารประกอบ

(1) คุณสมบัติเหล็กกล้าผสม มีธาตุโลหะอื่น ๆ นอกจากคาร์บอนผสมอยู่ด้วยเพื่อปรับปรุงคุณสมบัติด้านต่าง ๆ ให้ได้ตามต้องการ สามารถใช้งานได้มากขึ้น ธาตุโลหะที่นำมาผสมให้เกิดเป็นเหล็กกล้าผสมได้แก่ คาร์บอน แมงกานีส นิกเกิล โครเมียม วานาเดียม ทังสเตน โมลิบดีนัม โคบอลต์ อะลูมิเนียม เป็นต้น

1.7.4 การเก็บรักษาเหล็ก

1.7.4.1 การเก็บรักษาเหล็ก ควรจัดวางไว้เหนือพื้นดินและอยู่ในที่แห้ง ควรจัดหาวัสดุปิดคลุมให้มิดชิด เพื่อป้องกันน้ำ และความชื้นที่อาจทำให้เหล็กเป็นสนิมได้

1.7.4.2 การดูแลรักษาไม่ให้เหล็กเป็นสนิม ควรทาสีกันป้องกันสนิมและควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะงาน เพื่อให้ชิ้นงานมีอายุการใช้งานยาวนานขึ้น โดยมีตัวอย่างสีป้องกันสนิมดังนี้

(1) สีรองพื้นป้องกันสนิมอีพ็อกซี มีคุณภาพสูงความทนทานมากและทนต่อแรงเสียดทานขูดขีดแต่มีราคาสูงและมีส่วนผสมมาก ต้องผสมให้ตามอัตราส่วน ห้ามปรับเปลี่ยน ถ้าไม่ชำนาญในการผสมจะทำให้สีเสียหรือด้อยคุณภาพป้องกันสนิมได้ไม่ดี การใช้งานควรใช้งานที่ต้องการความคงทนของสี เช่น เสาเหล็กสูง สิ่งก่อสร้างใกล้ทะเล เครื่องบิน งานเหล็กที่มีราคาสูง

(2) สีรองพื้นป้องกันสนิมอัลซิดเรชั่น นิยมใช้กันมากป้องกันสนิมได้ดีพอใช้ มีความยืดหยุ่นของสีดี มีลักษณะเป็นผงสีจำพวกเรดออกไซด์ ทนต่อแรงเสียดทานและขูดขีดปานกลาง ใช้งานง่าย ราคาถูก ข้อควรระวังในการใช้สีชนิดนี้คือไม่ควรผสมน้ำมันมากเกินไป

ควรผสมสีตามวิธีและอัตราส่วนที่ผู้ผลิตกำหนด ใช้งานได้ตั้งแตงานทั่วไป จนถึงงานคุณภาพปานกลาง และควรทาสีจริงทับหน้าด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันสนิมให้ดียิ่งขึ้น

(3) สีรองพื้นป้องกันสนิมเรดเลด มีส่วนผสมของสารป้องกันสนิมประเภท ตะกั่วและดีบุก ทำให้มีความคงทนต่อสนิมได้มากขึ้น และผสมสารเพิ่มคุณภาพเพื่อปรับปรุงคุณสมบัติด้านอื่นๆ เช่น สารต่อต้านการเกิดสนิม สารเพิ่มความแข็งแรง สารเพิ่มการยึดเกาะของสี ทำให้สีรองพื้นป้องกันสนิมชนิดนี้ มีประสิทธิภาพดีขึ้น นิยมนำไปใช้ในงานอุตสาหกรรม งานโครงสร้างขนาดใหญ่ วิธีการผสมง่ายสามารถป้องกันการเกิดสนิมได้ดี และมีราคาถูก

1.7.4.3 สีกันสนิมที่ทาไว้อาจเสื่อมคุณภาพลงตามระยะเวลาการใช้งาน และเกิดสนิมขึ้นและลุกลามต่อเนื่องกัดกินเนื้อเหล็ก ควรต้องทาสีกันสนิมใหม่ ก่อนที่โครงสร้างของเหล็กจะเสียหายมากขึ้น ก่อนทาสีต้องขัดสีเดิมที่หลุดล่อนออกก่อน แล้วจึงทาสีใหม่ทับลงไป

การทำความสะอาดเหล็กโดยใช้ทินเนอร์เช็ดคราบต่างๆ เพื่อประสิทธิภาพในการทาสีป้องกันสนิม

สีป้องกันสนิม

การทาสีป้องกันสนิม

รูปที่ 1.70 ขั้นตอนการทาสีกันสนิมเหล็กรูปพรรณ

ที่มา: www.selectcon.com

1.7.5 การนำไปใช้งาน

การนำเหล็กมาใช้งานโดยผ่านกรรมวิธีต่างๆ เพื่อให้เหล็กนั้นมีรูปร่าง คุณสมบัติ ตามที่ ต้องการ เพื่อที่จะสามารถนำเหล็กไปใช้งาน ได้หลายประเภท และควรคำนึงคุณสมบัติของเหล็ก เพราะเหล็กแต่ละชนิด จะมีความแตกต่างกันในเรื่องค่าเคมี และองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการนำไปใช้ในสถานะที่แตกต่างกัน

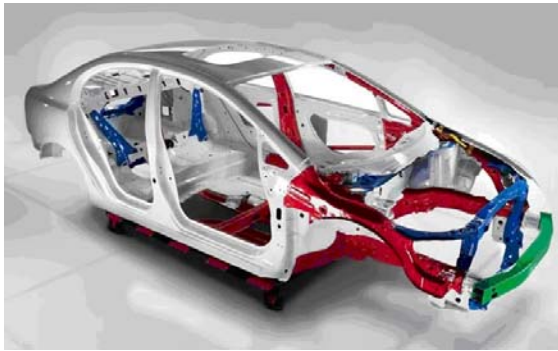
เหล็กหล่อนำมาใช้ผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์ต่างๆ ในงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมชิ้นส่วน

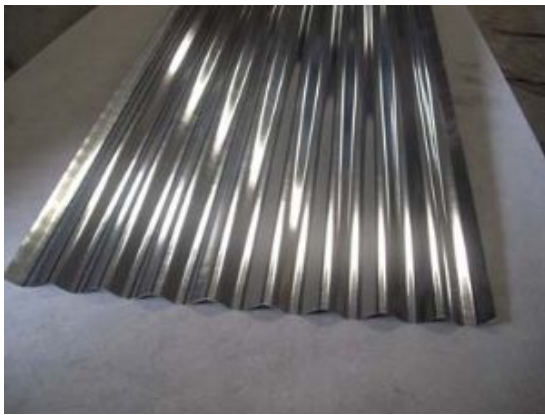
เหล็กเหนียวนำไปใช้ผลิตนอต ท่อน้ำ และวัสดุอื่นๆที่เป็นสนิมได้ยาก เช่น ใช้ในโรงงานต่อเรือ

รูปที่ 1.71 ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากเหล็กชนิดต่างๆ

ที่มา: www.thaiselling.com

นำเหล็กกล้าไปใช้ผลิตตัวถังรถยนต์ ครอบป้องกันอาหาร

สังกะสีมุงหลังคา

เหล็กโครงสร้าง

เหล็กรูปพรรณ

เหล็กเส้น

เหล็กกล้าเป็นเหล็กที่ถูกนำไปใช้ในงานอุตสาหกรรมด้านต่างๆ มากที่สุด เช่นในงานอุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมการก่อสร้าง

รูปที่ 1.72 ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากเหล็กชนิดต่างๆ

ที่มา: www.oknation.net

นำเหล็กมาเป็นโครงสร้างหลักของอาคาร โครงสร้างหลังคา เหล็กเสริมคอนกรีต ฯลฯ

นำเหล็กมาเป็นส่วนประกอบในอาคาร เช่น บันได ราวกันตก และพื้น เป็นต้น

ประตูเหล็กม้วน

ประตูเหล็กขีด

รูปที่ 1.73 ส่วนประกอบของอาคารที่ผลิตจากเหล็ก

ที่มา: www.oknation.net

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้ มาพอสังเขป (5 คะแนน)

1. เหล็กเส้นกลมผิวเรียบที่ใช้ในงานก่อสร้างมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง และความยาวเท่าใด
2. เหล็กแบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง
3. เรานำเหล็กชนิดใดมาปรับปรุงคุณสมบัติ เพื่อผลิตเป็นเหล็กชนิดต่างๆ อธิบายคุณสมบัติของเหล็กชนิดนี้มาพอสังเขป
4. วิธีการดูแลรักษาเหล็กไม่ให้เกิดสนิม มีวิธีอะไรบ้าง
5. ถ้าต้องการให้คอนกรีตจับตัวกับผิวเหล็กในโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ควรเลือกใช้เหล็กเสริมคอนกรีตชนิดใด

สรุป

เหล็กเป็นโลหะที่สำคัญ ปัจจุบันเราใช้เหล็กเป็นวัสดุพื้นฐานสำหรับงานอุตสาหกรรมต่างๆ มากมาย ควรพิจารณาเลือกใช้ผลิตภัณฑ์เหล็กตามคุณสมบัติ เช่น ความแข็งแรง ความเหนียว ความสามารถในการขึ้นรูปและความสามารถในการเชื่อมประกอบและต้องพิจารณาถึงความต้านทานการกัดกร่อนด้วย ควรต้องดูแลรักษาเพื่อให้ใช้งานเหล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

แบบทดสอบ วิชาวัสดุก่อสร้าง 2100-1302 ระดับ ปวช. ชั้นปีที่ 1

หน่วยที่ 1 เรื่อง เหล็ก

คำชี้แจง 1. จงกากบาท (X) ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เหล็กแบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง
  - ก. 4 ประเภท เหล็กพิก เหล็กอ่อน เหล็กหล่อ และเหล็กกล้า
  - ข. 4 ประเภท เหล็กพุก เหล็กเหนียว เหล็กหล่อ และเหล็กกล้า
  - ค. 4 ประเภท เหล็กพิก เหล็กแข็ง เหล็กหล่อ และเหล็กกล้า
  - ง. 4 ประเภท เหล็กคาร์บอน เหล็กอ่อน เหล็กหล่อ และเหล็กกล้า
2. เหล็กโครงสร้างรูปพรรณเป็นเหล็กที่ผลิตจากเหล็กชนิดใด
  - ก. เหล็กเหนียว
  - ข. เหล็กอ่อน
  - ค. เหล็กกล้าผสมต่ำ
  - ง. เหล็กกล้าผสมสูง
3. โครงสร้างเสาของอาคารควรเลือกใช้เหล็กชนิดใด
  - ก. เหล็กรูปพรรณรูปตัวซี
  - ข. เหล็กรูปพรรณรูปรางน้ำ
  - ค. เหล็กH-Beam
  - ง. เหล็กฉาก
4. เหล็กเส้นกลมผิวเรียบมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางเท่าใด
  - ก. 6, 9, 12, 15, 19, 25 มิลลิเมตร
  - ข. 6, 9, 12, 15, 19, 25 เซนติเมตร
  - ค. 6, 9, 12, 15, 19, 25 เมตร
  - ง. 12, 15, 19, 25 มิลลิเมตร
5. เหล็กกลมผิวเรียบและเหล็กข้ออ้อยต่างกันอย่างไร
  - ก. ผิวเหล็กข้ออ้อยจับตัวกับคอนกรีตได้ดีกว่าเหล็กเส้นกลมผิวเรียบ
  - ข. ผิวเหล็กกลมผิวเรียบรับแรงเฉือนได้ดีกว่าเหล็กข้ออ้อย
  - ค. เหล็กกลมผิวเรียบรับแรงดึงได้ดีกว่าเหล็กข้ออ้อย
  - ง. เหล็กข้ออ้อยรับแรงอัดได้ดีกว่าเหล็กกลมผิวเรียบ

6. เหล็กชนิดใดมีคุณสมบัติคล้ายกัน
  - ก. เหล็กพิกและเหล็กเหนียว
  - ข. เหล็กกล้าและเหล็กเหนียว
  - ค. เหล็กหล่อและเหล็กพิก
  - ง. เหล็กเหนียวและเหล็กอ่อน
7. งานเหล็กที่ก่อสร้างโกดังทะเลควรเลือกใช้สีรองพื้นป้องกันสนิมชนิดใด
  - ก. สีรองพื้นป้องกันสนิมเรดเลค
  - ข. สีรองพื้นป้องกันสนิมอัลซิดเรชั่น
  - ค. สีรองพื้นป้องกันสนิมแลคเกอร์
  - ง. สีรองพื้นป้องกันสนิมอีพอกซี
8. เหล็กชนิดใดนำไปใช้ในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์มากที่สุด
  - ก. เหล็กเหนียว
  - ข. เหล็กหล่อ
  - ค. เหล็กกล้าคาร์บอน
  - ง. เหล็กกล้าผสมต่ำ
9. เมื่อเหล็กที่ทาสีป้องกันสนิมแล้วเกิดเป็นสนิมซ้ำเพราะเสื่อมคุณภาพตามระยะเวลาการใช้งาน ควรทำอย่างไร
  - ก. ทาสีป้องกันสนิมซ้ำได้เลย
  - ข. ขัดสีเดิมออกก่อน แล้วทาสีป้องกันสนิมซ้ำ
  - ค. ใช้ทินเนอร์เช็ดคราบสกปรกแล้วทาสีป้องกันสนิมซ้ำ
  - ง. ขัดสีเดิมออกก่อนแล้วทาสีพลาสติกแทน
10. เราสามารถนำเหล็กกล้าไปใช้งานประเภทใดบ้าง
  - ก. ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์
  - ข. ผลิตเครื่องมือกลกรรม
  - ค. ผลิตกระป๋องบรรจุอาหาร
  - ง. ผลิตท่อ น้ำ นอต

คำชี้แจง 2. จงกาเครื่องหมาย (✓) หน้าข้อที่ถูกและกาเครื่องหมาย (✗) หน้าข้อที่ผิด

- .....1. เหล็กเหนียว เหล็กอ่อน เป็นเหล็กชนิดเดียวกันที่มีคาร์บอนผสมอยู่
- .....2. เหล็กหล่อเป็นเหล็กที่นำไปผลิตตัวถังรถยนต์
- .....3. เหล็กH-beam , I-beamนำไปใช้เป็น โครงสร้างอาคาร เช่น เสา คาน
- .....4. เหล็กฉากคือเหล็กรูปพรรณ
- .....5. เหล็กรูปพรรณเป็นเหล็กที่มีคาร์บอนผสมอยู่ไม่เกิน 10%
- .....6. เหล็กผูกทวดเบอร์ 19 คือเหล็กที่นำไปใช้ในการผูกเหล็กเสริมในคอนกรีต
- .....7. เหล็กเส้นกลมผิวเรียบและเหล็กข้ออ้อย 1 เส้นมีความยาว 10 – 12 เมตร
- .....8. สี่รองพื้นป้องกันสนิมเรดเลด มีส่วนผสมของทองแดงและดีบุก
- .....9. เหล็กข้ออ้อยจะมีปุ่มสันที่ผิวเหล็กเป็นระยะๆ ทำให้จับตัวกับคอนกรีตได้ดี
- .....10. เหล็กหล่อ มีคุณสมบัติคล้ายกับเหล็กกล้า มีคาร์บอนผสมอยู่ประมาณ 2 - 4%

บรรณานุกรม

เฉลิม สุจริต. วัสดุการก่อสร้างสถาปัตยกรรม. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2540.

พงศ์พันธ์ วรรณทโรสถ. วัสดุก่อสร้าง. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2540.

ศักดิ์ดา ประสานไทย. วัสดุสร้างบ้าน. กรุงเทพฯ : บ้านและสวน, 2549.

การแบ่งประเภทเหล็ก สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2550 จาก www.saneengineer.com

การดูแลรักษาเหล็ก สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 จาก www.charaunrata.com

การบำรุงรักษาเหล็ก สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 จาก www.chonburi108.com

เหล็กกล้า สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2550 จาก www.tumcivil.com

เหล็กรูปพรรณ สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2550 จาก www.thaipipat.com

เหล็ก สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2550 จาก www.isit.or.th